

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (S. S. Sandhawalia, J.)

(6) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

K TS ■

/

t

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਐਸ. ਸੀ., ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਮੱਸਾ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1969 ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1280

11 ਨਵੰਬਰ 1976

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V)— ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ 149— ਕੀ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਕਲ ਅਢੁੱਕਵੀਂ ਸਟੈਂਪਡ—ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿਚ ਕਮੀ — ਅਪੀਲਕਰਤਾ—ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 149 ਦਾ ਲਾਭ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1908 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 148 ਅਤੇ 149 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੱਲ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹਨ।

(ਪਾਰਾ 18)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਿਰਜਣਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਟੀ ਗੈਟ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ- ਫੀਸ

(ਪਾਰਾ 9 ਅਤੇ 18),

ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ

1. ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ, ਏਆਈਆਰ: 1924 ਲਹ: 401:

2. ਮੁਹੰਮਦ ਫਜ਼ਲ ਇਲਾਹੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਆਈਆਰ: 1935: ਲਾਹ। 124(2)

3. ਹਰ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਜੈ ਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ **1937 PLR: 502:**

4. ਨਿਗਰਾਨ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪਰਭੂ ਦਿਆਲ ਫਜ਼ਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏਆਈਆਰ **1960 ਪੰਜਾਬ 298:**

ਅਤੇ

5. ਜੈ ਭਗਵਾਨ ਬਨਾਮ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਆਈਆਰ: **1969 ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 308।**

20 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕੇਸ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਸੀ. ਮਿੱਤਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ **11 ਨਵੰਬਰ 1976** ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

12 ਮਾਰਚ, 1969 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਲ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਮੁਕਤਸਰ, ਮਿਤੀ **8 ਮਾਰਚ, 1968** ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਪੀਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ **30** ਸੈਂਟ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ **19** ਸੈਂਟ ਏਕੜ **2** ਯੂਨਿਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ **10** ਸੈਂਟ ਏਕੜ ਅਤੇ **14** ਯੂਨਿਟ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਕੇਜੀ ਚੌਧਰੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਲ. ਬਾਂਸਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ)।

ਡੀ. ਐਸ. ਨੇਹਰਾ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰੁਣ ਨਹਿਰਾ ਐਡਵੋਕੇਟ), ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.

ਰੈਫਰਿੰਗ ਆਰਡਰ। **(1)** ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਰਾ ਹਨ, ਨੇ ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ। ਦ

ਜੱਜਮੈਟ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **19**-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ **47** ਅਤੇ **151** ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ, **8 ਮਾਰਚ, 1968** ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖਰੇ ਪਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਉਪ-ਜੱਜ ਨੇ

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (S. S. Sandhwalia, J.)

ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ **25** ਅਪ੍ਰੈਲ **1968** ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ: **21** ਅਤੇ **22** **1968** ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈਆਂ। **12** ਮਾਰਚ, **1969** ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦੱਖਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨੁਕਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ. ਓਪਰੇਟਿਵ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਖਿਆ:-

y

“ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣਗੀਆਂ। ਓਪਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ .

(2) ਉਪਰੋਕਤ *ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ **1969** ਦੇ **ESA** ਨੰਬਰ **1280** ਅਤੇ **1281** ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੁਢਲੇ ਮਾਇਨਰੀ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ **14** ਜੁਲਾਈ, **1969** ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਕਾਫੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। **21** ਜੁਲਾਈ, **1969** ਦੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ **28** ਜੁਲਾਈ **1969** ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਥਿਤ ਘਾਟ ਸੀ। **1.40** ਪੀ.ਐਸ. ਸਿਰਫ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ ਸਟੈਂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ **28** ਜੁਲਾਈ, **1969** ਨੂੰ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਸਟਾਮ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ.ਨੇਹਰਾ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜ.) ..
" .1

ਅਢਕਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਟੈਂਪਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਅਪੀਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(4) ਹੋਰ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਿਰਫ 1969 ਦੇ ESA ਨੰਬਰ 1281 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦਫਤਰ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ - ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 22 ਆਫ 1908 ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। 28 ਜੁਲਾਈ, 1969 ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਫਾਈਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 22 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 21 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਫਤਰ ਨੇ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 30 ਜੁਲਾਈ, 1969 ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੋਟੇ ਰਸਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 21 ਆਫ 1968 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਫਤਰ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਸਮੀ ਛੋਟੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ 4 ਅਗਸਤ 1969 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮਿਸਸੇਲਾ ਨੀਅਸ ਨੰਬਰ 2227-ਸੀ ਆਫ 1969 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

(5) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਨਾਕਾਫੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦਾ ਮੂਲ ਭਰੋਸਾ ਸਕਾਟ-ਸਮਿਥ, ਜੇ. ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁਕਰਨ ਸਿੰਘ, (1) ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 7 ਜਨਵਰੀ, 1922 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਅਧੂਰੀ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 17 ਜਨਵਰੀ, 1922 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ 9 ਜਨਵਰੀ ਸੀ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਲਰਕ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਕੀਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੋਹਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (S. S. Sandhwalia, J.)

ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਰਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਕਲਰਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਫਜ਼ਲ ਇਲਾਹੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2) ਅਤੇ ਹਰਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਜੈ ਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3) ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ। ਸਾਡੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਕਸਟੋਡੀਅਨ, ਇਵੈਰੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਆਲ ਫਜ਼ਨ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ, (4) ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਫਜ਼ਲ, ਇਲਾਹੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(6) ਦੁਬਾਰਾ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ 3 ਸਰੂਪ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 1.25 ਪੀ.ਐਸ. ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਫਰਮਾਨ। ਬਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ ਰੁਪਏ ਸੀ। 1.25 ਪੀ.ਐਸ. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠੀ ਅਪੀਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਫਤਰ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। 2.55 ਪੀ.ਐਸ. ਸਿਰਫ. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਕਮ ਦੇ ਅੰਸ਼ਿਕ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਕਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਮਾਤਹਿਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਕਾਰਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸ਼ਟਾਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਕਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਦਫਤਰ ਨੇ ਖੁਦ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਅਤੇ 148 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1935 ਲਾਹ. 124(2)

(3) 1937 PLR 502

(4) ਏਆਈਆਰ 1960 ਪੀ.ਬੀ. 298-

ਅਤੇ **149** ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਕਮੀ ਦੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਉਹੀ ਬਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਫੀਸ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤਤਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ . ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਧਾਰਾ **148** ਅਤੇ **149**, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵੀ ਉਲਟ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਹਨ।

(8) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਨਹਿਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਬੇਰੋਕ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਕਮੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। *ਮਹਾਸ਼ਯ ਗਣੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰੇਅ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸੇਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ*, (5) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਸਟੈਂਪਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਟੈਂਪਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕਾਨੀਆ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ: -

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ”

(5) ਏਆਈਆਰ **1953** ਐਸਸੀ, **431**.

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (S. S. Sandhwalia, J.)

ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਥੀ ਰਿਆਲ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਨਿਯਮ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ **149**, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,

(9) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੁਣ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ **149** ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ **148** ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਪੇਟੈਂਟ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ. ਇਹ ਸਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ **149** ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ' ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਰਚਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ **148** ਅਤੇ **149*** ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: -

“**148.** ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਅਨੁਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਅਵਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗ ਗਈ।

149. ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੀਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਫੀਸ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ **149** ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ, ਸਲਾਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ

ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 149, ਓਟੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮਹਾਸ਼ਯ ਗਣੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰੇਅ ਦੇ ਕੇਸ (5) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ: -

. i

“ਦੂਜਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 149, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਈ ਆਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ”

ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ, ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਕਾਟ-ਸਮਿਥ, ਜੇ. ਨਾਲ ਤੋਲਣ ਵਾਲੇ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ 149 ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਇਸ ਲਈ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ।

(10) ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਇਗਰਜਮੈਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ

ਆਧਾਰ | ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕੇਸ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਹੀ

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (S. S. Sandhwalia, J.)

ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਹੰਮਦ ਫਜ਼ਲ ਇਲਾਹੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਮਰੈਨ ਬਨਾਮ ਜੈ ਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, (3) (3) (supra). ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਹਿਸਾਨ, ਜੋ .

(11) ਜਗਤ ਰਾਮ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਖਰੈਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (6) ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 149 ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 149, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੀਟੀ ਗੈਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਲਝਣ ਜਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾੜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਿਸਮ ਦਾ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੱਚੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਟੀ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ, (7) ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਏਆਈਆਰ 1938 ਲਾਹੌਰ 361

(7) 1965 ਕਰ. ਐਲਜੇ 578

ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦੁਆ ਅਤੇ ਨਰੂਲਾ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੇ.ਜੇ. ਜਗਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਖਰੈਤੀ ਰਾਮ, (6) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ: -

“ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਐਪ; ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਜਗਤ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (6) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (8)। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਘਾਟ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 3 ਸਿਰਫ਼। ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ. \$ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ, ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (9) ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦਾ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ। ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਪਰਭੂ ਦਿਆਲ ਫਜ਼ਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (4) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭੋਲੇਪਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(8) LPA 813/70 ਨੇ 18 ਜੁਲਾਈ, 1972 (•9) AIR 1968 ਦਿੱਲੀ 183 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (S. S. Sandhawalia, J.)

(13) ਉੱਥੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨਣ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਛਟਕਾ ਬੀਬੀ, (10)। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬਣਾਉਣਾ, - ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਵਿਵੇਕ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

“ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 149 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ, ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਮੀ ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪੱਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਸ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

(14) ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚਲੇ ਤਰਕ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 28 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਜੇਕਰ ਇਹ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(15) ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਥੋੜਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਜੈ ਭਗਵਾਨ ਬਨਾਮ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, (11) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ

(10) ਏਆਈਆਰ 1971 ਐਸਸੀ 1374

(11) ਏਆਈਆਰ 1969 ਪੀ. ਅਤੇ ਐਚ. 308.

ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 149, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ ਦੇ ਕੇਸ (9) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੁਆ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਗਤ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ। ਕੇਸ (6) (ਸੁਪਰਾ)। ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਾਧਵਰਾਵ ਨਈਆਨਰਾਓ ਪਟਵਰਧਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ

ਗੋਵਿੰਦ ਭਾਨੂ, (12) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹਿੱਲ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

(16) ਇਹ ਜੈ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ (9) (ਸੁਪਰਾ) (ਅਮਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਵਿੱਚ ਮਾਧਵਰਾਓ ਨਰਾਇਣ ਰਾਓ ਪਟਵਰਧਨ ਦੇ ਕੇਸ (12) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ :-

“ਇਹ ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ ਦੇ ਕੇਸ (9) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੁਆ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(17) **Theeissue** ਹੋਰ 1 ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 149, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪਟਨਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਵੀਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਪਿਲਦੇਓ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (13) ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰਾਏ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

“ਆਰਡਰ' 7, ਨਿਯਮ 11. ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦੇਵੇ।

(12) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 767

(13) ਏਆਈਆਰ 1957 ਪਟਨਾ 111

ਮੁਦਈ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਛੋਟਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਲਾਂਚ ਨੂੰ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ।

*

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ - ਵੇਖੋ-

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (S. S. Sandhawalia, J.)

'ਬੈਜਨਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦ' ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ (14), 'ਬਹੁਰੀਆ ਰਾਮਸਾਵਰੀ ਕੁਏਰ
ਬਨਾਮ ਦੁਲਹੀਨ ਮੋਤੀਰਾਜ ਕੁਏਰ' (15), ਸਰਜੁਗ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰਪਤ
ਤਿਵਾੜੀ (16) ਅਤੇ - 'ਰਾਮਗਤੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਤਾਬ ਸਿੰਘ' (17)।

•4

»

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿਤਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ, ਬੰਬਈ, ਕਲਕੱਤਾ, ਪਟਨਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਅਵਧ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਦੱਸਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ? ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਭਾਰ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣਗੇ।

(18) ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 148 ਅਤੇ 149 ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹਨ।

(14) ਏਆਈਆਰ 19:37 ਪੈਟ. 550 I.:LR 16 Paa: ^6X0~(!SJB ^

(15) ਏਆਈਆਰ 1939 ਪੈਟ. 83 ਆਈਐਲਆਰ 17 ਪੈਟ: 687:

(16) ਏਆਈਆਰ 1939 ਪੈਟ. 137.

(17) ਏਆਈਆਰ 1939 ਪਾ. 432.

Gurdial Singh v. Massa Singh, etc. (3. S. Sandhwalia, f.)

ਅਸਲ ਟਰਾਇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ *ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ* ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ **149** ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੂਰ ਤੋਂ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ; ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ *ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ* ਅਤੇ ਉਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਿਣਾਉਣੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ **149**, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋ ਸੀਡਿਊਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(19) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਮੈਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੁਕਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਧੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਅਯੋਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ - ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਕਮੀਆਂ 'ਤੇ ਝੰਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਸ਼ਯ ਗਣੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰੇ ਦੇ ਕੇਸ (5) (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (10) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ) ਜੋ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਸਰ ਸ਼ਾਦੀ ਲਾਲ, ਇਨ! ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ *ਸੰਤ ਸਿੰਘ* ਅਤੇ *ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ* ਅਤੇ ਹੋਰ, (18) ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ-

"ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ: ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।"

(20) ਸ਼ਹਾਦਤ ਕੇਸ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਫਜ਼ਲ ਇਲਾਹੀ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਹਰਨਗਇਣ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਆਲ ਫਜ਼ਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਜੈ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(18) ਆਈਐਲਆਰ 10 ਲਾਹੌਰ 71'

(21) ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਹੈ। ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।
ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.— ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 29-10-75।

(22) ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ 20 ਸਤੰਬਰ 1972 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਪੂਰਨ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾ 149, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। e ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(23) ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਮੁਹੰਮਦ ਫਤੱਲ ਇਲਾਹੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2) (ਸੁਪਰਾ), ਹਰ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਜੈ ਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3) (supm), ਨਿਗਰਾਨ, ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਪੰਜਾਬ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀਰਭੂ ਦਿਆਲ ਛੱਜਨ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਜੇਮ ਭਗਵਾਨ ਬਨਾਮ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (11) (ਸੁਪਰਾ), ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(24) ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੇ. ਟੀ. ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

27183 ILR—ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.